

DOKUD NEBUDE PRÁCE SVOBODNÁ

Blíží se První máj, tedy den oficiálně označovaný jako Svátek práce. Pojdme se podívat, kde jsou jeho kořeny a zda je opravdu co slavit.

Začněme historií. O té by se dalo dlouze povídat, ale my ji shrneme do pár vět. **Na začátku stálo hnutí za osmihodinovou pracovní dobu** ve Spojených státech, kde se za tento požadavek demonstrovalo už v letech 1872–73. Odbory v USA a Kanadě rozhodly, že od 1. května 1886 bude dělnictvo pracovat jen osm hodin. Na toto datum se chystali i pracující v Chicagu. Předcházely mu ale rozsáhlé represe v továrně Mac Cormika na hospodářské stroje za přispění státní i soukromé policie. V daný den pak zastavilo v Chicagu více než 25 tisíc dělníků práci, do 4. května se stávka stávala téměř všeobecnou. Předními řečníky schůzí byli anarchisté. 3. května napadla policie střelbou asi 200 stávkujících před Mac Cormikovou továrnou, výsledkem bylo šest mrtvých. Na druhý den byla svolána na Haymarket demonstrace, policie násilně zakročila proti pokojnému shromáždění. Po chvíli se ozval výbuch a následovala střelba policistů. Puma, vržená neznámou rukou, zabila sedm strážců kapitálu. Následně bylo zatčeno a obžalováno z vraždy osm anarchistů, ačkoli na místě byli jen dva z nich, a ani těm nebylo nic dokázáno. **Prokurátor prohlásil: „Dělníky nutno zahnat do jejich děr jako krysy.“ Bylo předem rozhodnuto, že obžalovaní musejí být popraveni.** K tomu došlo 11. listopadu 1887. O dva roky později padl na mezinárodním socialistickém kongresu návrh, aby na počest těchto událostí byly od 1. května 1890 pořádány mezinárodní manifestace pracujících.

Kapitalisté a k nim úslužná média líčili nadcházející událost jako konec světa (jejich světa). Naneštěstí se nic takového nestalo. **Stávkovalo se a demonstrovalo také v Česku**, zejména na hornickém severu a v Praze, kde tisíce lidí zaplnily Střelecký ostrov a přilehlá nábřeží. Novodobé anarchistky a anarchisté si na tomto místě připomínají tuto událost každým rokem, nejinak je tomu i letos.

Vládnoucí třídy jednotlivých režimů záhy pochopily, že snadnější než stavět se násilím proti svátku, který dělnictvo přijalo za svůj, je tento svátek kooptovat, tedy zařadit do vlastního ideologického rámce, a tím pádem jeho podvrtný potenciál utlumit. Na Prvního máje tedy začaly do ulic vycházet různé politické strany a na mnoha místech se tento den stal oficiálním svátkem oslavujícím práci.

Jenže je velký rozdíl v ideologickém pojetí práce autoritářských režimů, jakými jsou nebo byly ty kapitalistické, bol-

ševické či fašistické, a v pojetí práce třeba právě chicagských anarchistů, kteří stanuli pro své myšlenky a touhy na popravišti. Ideologie práce v podání kapitalistů, fašistů i bolševiků je dosti podobná. Jde jim především o to **vnutit pracujícím myšlenku, že námezdní práce je ctnost, která je šlechetí** a podle některých brutálně cynických hesel dokonce osvobozuje. Tato myšlenka má pracujícím vždy ukazovat, kde je jejich místo ve společnosti – tedy dole, v neprivilegované pozici, které přísluší „ctnosti“ jako loajalita, poslušnost, pracovitost a také národní hrdost. Ta pak má zajistit obětavost pracujících ve válkách za zájmy jejich vládnoucí třídy.

Takový přístup by chicagští anarchisté a jejich následovníci a následovníci bezesporu označili za **budování otrocké mentality a velký podvod, který slouží jen těm nahoře**, ať už v jejich snaze o maximalizaci zisků či o upevňování mocenských pozic bez nebezpečí odporu neprivilegovaných. Anarchistický ideál práce je zcela odlišný. Nevychází ze zájmů úzké menšiny na úkor zbytku společnosti, ale ze zájmů jak každého jednotlivce, tak společnosti coby celku. Nestojí na principu vykořisťování a propastných sociálních nerovnostech jako současný režim, nýbrž na principech skutečné svobodné volby, volné dohody, solidarity, vzájemné podpory a sociální rovnosti.

My anarchistky a anarchisté neoslavujeme na Prvního máje práci, která nás nijak nerozvíjí a neuspokojuje, ale naopak ubíjí, nudí a degraduje na pouhý kolečka ve stroji na generování zisků úzké elity. **My na Prvního máje oslavujeme svobodnou práci.** Takovou práci, která nesmrdí otročinou, poddanstvím, nájemnictvím ani námezdnictvím. Práci, o níž můžeme rozhodovat my sami ve spolupráci s ostatními, kteří se na ní stejným způsobem podílí. Práci, která je radostným děláním. Práci, z níž máme užitek my i naše okolí. Práci, při níž máme plně pod kontrolou vstupy i výstupy. Práci, která nás emancipuje, stmeluje komunity a ozdravuje společnost i planetu. Práci, která dělá svět lepším místem k životu všech.

Osmihodinová pracovní doba, kterou ti a ty šťastnější z nás, co si nemusí nabírat víc úvazků, aby přežili, berou jako samozřejmost, byla ve své době radikálním a navýsost kacírským požadavkem. A abychom ji mohli jako samozřejmost brát, neobešlo se to bez dlouhých období boje a obětí. Stejně tak kacírským je náš dnešní požadavek svobodné práce. A stejně tak se ani ten podle všeho neobejde bez dlouhých bojů.

Anarchistický 1. máj – Praha, Střelecký ostrov, 13.30